

УДК 65.011.56:004.9

Калач Г.М.¹, Анопрієнко О.Ю.²¹ доц. Державного податкового університету² студ. гр. ПТБ 23-1 Державного податкового університету

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ

Сучасні умови господарювання характеризуються швидким розвитком цифрових технологій, що суттєво трансформують бізнес-процеси підприємств. Використання цифрових інструментів відкриває нові можливості для оптимізації витрат, підвищення прозорості фінансових потоків та ефективності управлінських рішень. Водночас цифровізація потребує значних інвестицій у технологічні рішення, перепідготовку персоналу та адаптацію існуючих систем управління. Це зумовлює актуальність пошуку інноваційних підходів до управління витратами, які б забезпечували баланс між витратами на цифрові трансформації та економічними результатами їх впровадження.

Останні роки відзначаються зростаючим інтересом науковців до вивчення управління витратами в умовах цифрової трансформації. Так, Бірюков Є., Гарафонов О. та Худолей В. розглядають цифрові технології як ефективний інструмент оптимізації витрат аграрних підприємств, наголошуючи на автоматизації облікових процесів та розвитку електронного документообігу [1]. У їх статті акцентується увага на трансформації традиційних методів контролю витрат через впровадження ERP-систем, бізнес-аналітики та роботизованої автоматизації. Криниця С. підкреслює важливість цифровізації публічних фінансів, звертаючи увагу на необхідність адаптації нормативної бази та створення сучасних механізмів управління витратами у державному секторі [2, с.307-321]. Загалом у наукових публікаціях простежується думка, що цифрові технології виступають важливим чинником ефективності управління витратами, проте недостатньо дослідженими залишаються питання оцінки їх економічної результативності.

Цифровізація бізнес-процесів відкриває принципово нові підходи до управління витратами підприємств. Її ключова особливість полягає у можливості комплексної інтеграції інформаційних потоків, що дозволяє оперативніше отримувати дані про фінансово-економічний стан компанії та своєчасно приймати управлінські рішення. Використання ERP-систем дає змогу об'єднати планування, бухгалтерський облік, логістику та контроль витрат в єдиному інформаційному середовищі, зменшуючи ймовірність дублювання даних та фінансових витрат. Застосування сучасних інструментів бізнес-аналітики створює умови для побудови моделей прогнозування

витрат, оцінки ефективності інвестиційних проєктів та визначення найбільш витратних бізнес-процесів.

Особливу роль у цьому процесі відіграють технології штучного інтелекту та машинного навчання, які здатні аналізувати великі масиви даних і формувати рекомендації щодо оптимізації витрат у реальному часі. Роботизована автоматизація процесів (RPA) дозволяє зменшити частку рутинної ручної праці, що безпосередньо скорочує адміністративні витрати та підвищує продуктивність працівників. Водночас використання хмарних технологій забезпечує зниження капітальних витрат на IT-інфраструктуру, оскільки підприємства можуть орендувати необхідні обчислювальні ресурси, оплачуючи їх у міру потреби. Серед перспективних напрямів варто виділити застосування блокчейн-технологій для підвищення прозорості фінансових операцій і захисту даних від шахрайства, а також використання інтернету речей (IoT) для моніторингу витрат енергоресурсів і оптимізації виробничих процесів. У поєднанні з Big Data це дозволяє підприємствам формувати більш точні бюджети та скорочувати приховані витрати. Разом з тим цифрова трансформація пов'язана з низкою викликів: високою вартістю впровадження сучасних технологій, необхідністю забезпечення кібербезпеки, а також дефіцитом кваліфікованих кадрів. Тому стратегія цифровізації управління витратами має враховувати як економічний ефект від використання нових технологій, так і можливі ризики.

Цифровізація формує нові групи витрат: інфраструктурні, операційні, інтелектуальні, а також витрати на кібербезпеку та клієнтську взаємодію. Це дозволяє розширити традиційну класифікацію і точніше оцінювати вплив цифрових факторів на фінансові результати підприємства.

Таблиця 1 Сучасні підходи до управління витратами в умовах цифровізації

Категорія	Призначення	Основні елементи
Цифровізація бізнес-процесів	Показує, які технології впливають на управління витратами	ERP-системи, Хмарні сервіси, IoT, RPA, AI, Блокчейн
Класифікація витрат	Розширює традиційний підхід, враховуючи нові категорії витрат у цифровому середовищі	Інфраструктурні, Операційні, Інтелектуальні, Кібербезпека, Клієнтська взаємодія
Моделі управління витратами	Демонструють, які методи застосовуються для контролю й оптимізації витрат	Activity-Based Costing (ABC), Target Costing, Lean Management, Total Cost of Ownership (TCO)
Результати	Узагальнюють ефекти від застосування цифрових технологій і моделей	Точність обліку, гнучкість, прозорість, стратегічна стійкість

Джерело: розроблено автором за даними [3].

Таблиця демонструє, що цифровізація бізнес-процесів є відправною точкою трансформації системи управління витратами: саме ІТ-інструменти визначають нову логіку формування витрат. Цифрові інструменти (ERP, RPA, IoT, AI, блокчейн, хмарні сервіси) виступають не лише як технічна підтримка, а як драйвери оптимізації витрат, підвищення їхньої прозорості та зниження ризиків.

Управління витратами в умовах цифровізації бізнес-процесів набуває стратегічного значення для сучасних підприємств. Використання ERP-систем, хмарних сервісів, RPA, IoT, штучного інтелекту та блокчейну дозволяє інтегрувати інформаційні потоки, мінімізувати дублювання даних і підвищувати прозорість фінансових операцій. Це створює умови для формування нових груп витрат, серед яких інфраструктурні, операційні, інтелектуальні, витрати на кібербезпеку та клієнтську взаємодію. У підсумку, цифровізація дозволяє поєднувати точність обліку з гнучкістю управління, сприяє оптимізації витрат та формує конкурентні переваги бізнесу в умовах швидких технологічних змін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бірюков Є. І., Гарафонов О. І., Худолей В. Ю. Управління витратами аграрного підприємства в умовах цифрових трансформацій. Науковий журнал «*ECONOMIC SYNERGY*». 2023. С.48-61
2. Криниця С. Стратегії цифровізації системи управління публічними фінансами в Україні: аналіз та перспективи. *Acta Academiae Beregsiensis. Economics*. 2024. С.307-321.
3. Котельникова Ю.М., Чумак Г.М., Ворошилова О.М. Управління витратами в умовах цифрової економіки: сучасні моделі та інструменти оптимізації. *Економіка та суспільство*. 2025.
URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5883/5822>.